

دیدگاه‌های اسلامی درباره پیامبری و وحی

ISLAMIC PERSPECTIVES ON **PROPHECY AND REVELATION**

24–25 JULY 2025

DUKE UNIVERSITY
RUBENSTEIN LIBRARY
HOLSTI-ANDERSON FAMILY
ASSEMBLY ROOM (153)
403 CHAPEL DRIVE, DURHAM, NC, 27708

REGISTER HERE: EXAMPLE.COM

Duke
UNIVERSITY

DEPARTMENT OF RELIGIOUS STUDIES
ISLAMIC STUDIES CENTER

AL-MAHDI
INSTITUTE

محسن کدیور

۶ مرداد ۱۴۰۴

دپارتمان فلسفه و کلام اسلامی مؤسسه المهدی بیرمنگام انگلستان (AMI) با همکاری دپارتمان مطالعات دینی و مرکز مطالعات اسلامی دانشگاه دوک، کنفرانس بین‌المللی خود با عنوان «دیدگاه‌های اسلامی درباره پیامبری و وحی» را در روزهای ۲۴ و ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۵ (۲ و ۳ مرداد ۱۴۰۴) در کتابخانه روبنشتاین دانشگاه دوک، به همت دکتر واحد امین و پروفیسور محسن کدیور برگزار کرد.

در کنار باور به یگانگی خداوند و اینکه زندگی دنیوی صرفاً مقدمه‌ای برای حیات جاودانه اخروی است، باور به نبوت یکی از اصول اساسی دین اسلام به شمار می‌رود. در واقع، مسلمانان اصول اساسی ایمان را درباره وجود و صفات خداوند، آخرت، رستاخیز، و مفاهیمی چون بهشت و جهنم از تجربه‌های وحیانی پیامبر اسلام، حضرت محمد (ص)، که در قرآن گردآوری و حفظ شده‌اند، اخذ می‌کنند. از این‌رو، پیامبری و وحی شالوده معرفت‌شناختی اسلام را تشکیل می‌دهند.

با این حال، برخلاف دیگر مسائل اعتقادی همچون خدا و صفات او، توحید، و نجات غیرمسلمانان، پدیده نبوت در اسلام در متون پژوهشی فرعی به زبان‌های غربی به‌درستی بررسی و تحلیل نشده است. این کنفرانس کوشید تا تمرکز و روش مطالعه نبوت در اسلام را از مطالعه تاریخی شخصیت پیامبر اسلام (ص) به پدیده نبوت به‌مثابه یک مسئله مستقل منتقل کند، و بدین‌سان توجه را به مجموعه وسیعی از متون اسلامی معطوف سازد که به بررسی ابعاد فلسفی نبوت در رشته‌های گوناگون اسلامی پرداخته‌اند.

پیامبر هم دریافت‌کننده وحی شخصی بود و هم مفسر اصلی محتوای آن وحی. تجربه‌های او و آموزه‌های پس از آن، یکی از مهم‌ترین —اگر نگوییم مهم‌ترین— منابع معرفت دینی برای مسلمانان به شمار می‌روند. در فلسفه اسلامی، اندیشمندانی چون فارابی، ابن‌سینا، سهروردی، ابن‌رشد و ملاصدرا از ضرورت نبوت به شیوه‌های گوناگون دفاع کرده‌اند که برخی از آن‌ها بر مبانی فلسفی افلاطونی، ارسطویی و نوافلاطونی استوارند. سنت فلسفی اسلامی، به‌ویژه، مطالب گسترده‌ای درباره ماهیت نفس ناطقه و وجود نیرویی موسوم به «قوه قدسیه» دارد که به پیامبران توان دریافت ارتباط الهی و انجام معجزه می‌دهد.

فلاسفه اسلامی همچنین در حوزه‌هایی چون منطق و بلاغت به تفصیل درباره زبان وحی بحث کرده‌اند و گاه به ادعاهای جنجال‌برانگیزی رسیده‌اند، مانند این دیدگاه که زبان کتب مقدس صرفاً برای توده مردم طراحی شده و معنای واقعی و غیرمجاز وحی فقط از راه فلسفه قابل دستیابی است. بسیاری از این موضوعات در مذاهب کلام اسلامی نیز مورد بحث قرار گرفته‌اند. یکی از موضوعاتی که پیامدهای سیاسی مهمی داشت و مورد مناقشه شدید

گروه‌های مختلف مسلمان بود، این پرسش بود که آیا قرآن، به عنوان کلام خدا، قدیم است یا حادث. چگونگی کلام الهی، مناقشات پرشوری را برانگیخت.

در علم اصول فقه، مباحث بسیاری درباره نبوت و وحی مطرح شده که امروزه در حوزه‌هایی مانند فلسفه زبان، فلسفه دین، الهیات، اخلاق و معرفت‌شناسی جای می‌گیرند. در دوران معاصر، پژوهشگران مسلمان با تأکید بیشتر بر سوژه‌گی پیامبر و بافت زمینه‌ای وی، مفاهیم و نظریه‌های سنتی نبوت را به چالش کشیده‌اند و دیدگاه‌های پیشین درباره چگونگی تفسیر وحی و متون مقدس را زیر سؤال برده‌اند.

برای رسیدن به درکی جامع‌تر و دقیق‌تر از پیامبری در اسلام، این کنفرانس به بررسی مسائل فلسفی مرتبط با پیامبری و وحی پرداخت؛ مسائلی که در رشته‌های گوناگون اسلامی مورد بحث بوده‌اند.

موضوع پیامبری و وحی در اسلام نیز برای انسان معاصر از اهمیتی عمیق برخوردار است، به‌ویژه در روزگاری که ارتباط و تفسیر تجربه‌های دینی به‌طور مکرر مورد تردید قرار می‌گیرد. این کنفرانس به بررسی چالش‌ها و اعتراضات معاصر نسبت به مفاهیم پیامبری و وحی، به‌ویژه در زمینه فلسفه دین پرداخت. با ورود به نقدهای مدرن و معضلات فلسفی، این کنفرانس کوشید تا بینش‌ها و پاسخ‌های ژرف‌تری به این مسائل ارائه دهد و اهمیت تجربه‌های نبوی را در جهانی به‌سرعت در حال تغییر باز تأیید کند. این گفت‌وگو برای پروراندن فهمی دقیق از چگونگی ادغام معنادار این مفاهیم کهن در اندیشه و عمل معاصر ضروری است و به پر کردن شکاف میان باورهای سنتی و دغدغه‌های فکری نوین کمک خواهد کرد.

از صاحب‌نظران دعوت شده بود که مباحث خود را در حوزه‌های زیر ارائه دهند:

- ماهیت و کارکرد پیامبری در اندیشه اسلامی
- ماهیت و کارکرد وحی در اندیشه اسلامی
- پیامبری، وحی، و معرفت‌شناسی
- پیامبری، وحی، و فلسفه زبان
- پیامبری، وحی، و فلسفه دین
- وحی، جهان غیب، و الهیات شک‌گرایانه (Skeptical Theology)
- پیامبری، وحی، و مطالعات تطبیقی ادیان ابراهیمی
- مسائل و چالش‌های معاصر در برابر پیامبری و وحی

برنامه کنفرانس

برنامه کامل کنفرانس را می‌توانید [اینجا](#) مشاهده کنید.

پنج‌شنبه ۲۴ ژوئیه ۲۰۲۵

۱۱:۳۰ - ۱۱:۳۰ | سخنرانی افتتاحیه توسط دکتر واحد م. امین

پنل اول | ۱۱:۳۰ - ۱۲:۳۰

- دکتر محمد فریدالدین عطار (دانشگاه کارلتون): *غزالی و رازی درباره معجزات و علوم غریبه*
- دکتر نذیر خان (دانشگاه ناتینگهام): *معرفت‌شناسی ابن تیمیه درباره نبوت و معجزات*

پنل دوم | ۱۴:۰۰ - ۱۵:۰۰

- پروفسور محمود مروارید (پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، تهران): *صدق تجربیات ادراکی پیامبرانه: پیشنهادی نو*
- دکتر حلیم چالیش (مدرسه عالی رسپکت): *از واحد به کثیر: کلام الهی، وحی و نبوت در اندیشه ابن عربی*

پنل سوم | ۱۵:۳۰ - ۱۶:۳۰

- دکتر جیمی ترنر (دانشگاه بیرمنگام): *تلاقی فلسفه اسلامی و فلسفه تحلیلی دین: نظریه‌ای فارابی-هیکی درباره نبوت*
- پروفسور عمران اعجاز (دانشگاه میشیگان-دیربورن): *نوشتار «درباره معجزات» هیوم، اسلام، و وحی نبوی*

جمعه ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۵

پنل چهارم | ۱۱:۰۰ - ۱۲:۳۰

- پروفسور آرش نراقی (دانشگاه موراوین): *رویکرد فضل‌الرحمن به وحی قرآنی: تحلیلی از بُعد روان‌شناختی*
- پروفسور محسن کدیور (دانشگاه دوک): *به سوی الگویی اسلامی از وحی*

- دکتر امیر صائمی (پژوهشگر مستقل): کارکرد اخلاقی وحی در عصر عقلانیت

پنل پنجم | ۱۴:۰۰ - ۱۵:۰۰

- دکتر واحد م. امین (مؤسسه المهدی): قرآن به مثابه کلام الهی: نظریه افعال گفتاری در اندیشه اصولی شیعی

- شیخ عارف عبدالحسین (مؤسسه المهدی): تحلیل زمینه‌ای بین‌قرآنی از ماهیت وحی و وحی‌کننده

پنل ششم | ۱۵:۳۰ - ۱۶:۳۰

- دکتر سید امیر اصغری (دانشگاه بیلور): حکمت پیامبرانه در قرآن: پیوند میان وحی الهی و اصول اخلاقی جهانی

- دکتر سلین ابراهیم (مدرسه گراتن): کاهش سوگیری جنسیتی در پیامبرشناسی اسلامی

۱۶:۳۰ - ۱۷:۰۰ | سخنرانی اختتامیه توسط پروفیسور محسن کدیور

لازم به ذکر است که کنفرانس با تمرکز بر موضوعی منحصر به فرد و به موقع، با استقبال علاقه‌مندان دانشگاهی با موفقیت کامل در دانشگاه دوک برگزار شد. متأسفانه، کنفرانس تحت تأثیر سیاست‌های رو به افزایش محدودکننده صدور ویزا و سیاست‌های انقباضی دانشگاهی دولت کنونی ایالات متحده قرار گرفت. در نتیجه، چندین سخنران دعوت شده نتوانستند حضور یابند، سه نفر به صورت مجازی سخنرانی خود را ارائه کردند، و برخی نیز ترجیح دادند در آن شرکت نکنند. بی‌شک، در صورت نبود این محدودیت‌ها، این رویداد علمی می‌توانست غنای بیشتری داشته باشد. با این حال، کنفرانس تجربه‌ای ارزشمند و نوآورانه بود. افزون بر ارائه‌های علمی، مباحثات پرشور و عمیقی که پس از هر نشست صورت گرفت، پربار و رضایت‌بخش بود. از همه مهمتر، نفس برگزاری کنفرانسی با اساسی‌ترین

موضوع اسلامی در شرایط تلخ اسلام‌ستیزانه فعلی در ایالات متحده در یک دانشگاه معتبر آمریکایی یک پیروزی است.

انتشار

مقالات ارائه‌شده در کنفرانس توسط انتشارات AMI Press منتشر خواهد شد تا اطمینان حاصل شود که دیدگاه‌ها و مباحث ارزشمند این رویداد در دسترس مخاطبان گسترده‌تری قرار گیرد. این مجموعه با ویراستاری مشترک پروفسور محسن کدیور و دکتر واحد امین منتشر خواهد شد. این اثر علمی، بازتاب‌دهنده دیدگاه‌های متنوع و تحلیل‌های انتقادی ارائه‌شده در طول کنفرانس خواهد بود و گامی در پیشبرد گفت‌وگوهای علمی درباره موضوعات پیامبری و وحی در اسلام به شمار می‌آید.

kadiyar.com

<https://kadiyar.com/21843/>
kadiyar.mohsen59@gmail.com

تمام حقوق محفوظ است.
 نقل مطلب به هر صورت تنها با ذکر منبع مجاز است.